

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Критичне мислення та основи наукового письма

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**
Спеціальність **073 «Менеджмент»**
Освітній рівень **другий (магістерський) рівень**
Освітня програма **Бізнес-адміністрування**

Статус дисципліни

обов'язкова

Мова викладання, навчання та оцінювання

українська

Завідувач кафедри
менеджменту та бізнесу

Тетяна ЛЕПЕЙКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри менеджменту та бізнесу
Протокол № 1 від 27.08.2021 р.

Розробники:
Чмутова І. М., д.е.н., проф. кафедри менеджменту та бізнесу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Згідно з дослідженням «The Future Skills – Employment in 2030», ключовими навичками майбутнього будуть генерування ідей, прийняття рішень, оригінальність, активне навчання, комплексне розв'язання проблем, критичне мислення, системний аналіз, дедуктивне мислення. Критичне мислення надає можливість адекватно оцінювати нові умови та формувати дієві управлінські впливи, пристосовуватися до слабо передбачуваних соціально-економічних, політичних, технологічних та інших змін. Критичне мислення формується на основі розвитку самостійного свідомого мислення, вміння логічно і чітко формулювати свої думки, швидко приймати рішення на основі аналізу інформації. Набуття навичок написання наукових текстів, публічної презентації своїх думок є запорукою фахової компетенції високого рівня, успішної міжкультурної комунікації.

Вивчення дисципліни «Критичне мислення та основи наукового письма» дає можливість отримати навички логічного і критичного мислення, технік прийняття рішень, аргументації, проведення публічних виступів. Вона забезпечує вміння критично аналізувати та оцінювати існуючі ідеї та синтезувати нові, відстоювати власні результати у формі наукових статей, доповідей та інших наукових праць. Дисципліна спрямована на вивчення основних принципів побудови наукових текстів та ефективної презентації одержаних результатів дослідження. Її вивчення сприяє усвідомленню здобувачами освіти необхідності дотримання норм професійної етики та академічної доброчесності.

Метою навчальної дисципліни «Критичне мислення та основи наукового письма» є формування у здобувачів системи навичок спостережливості, об'єктивного оцінювання та інтерпретації інформації, аргументації, формулювання обґрунтованих висновків, розвиток навичок володіння науковим мовленням і написання наукових текстів, вміння застосовувати отримані результати для вирішення складних проблем у сфері менеджменту та генерувати нові ідеї.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1М
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Українська мова	Технологія управління розвитком бізнесу
Філософія	Управління бізнес-фінансами
Макро- та мікроекономіка	Управління бізнес-процесами
Економіка підприємства	Технологія аналізу і планування бізнесу
Економетрія	Дипломна робота
Статистика	
Фінанси	
Теорія управління	
Менеджмент	
Основи науково-аналітичних досліджень	
Іноземна мова академічної та професійної комунікації	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту	РН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах
ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	РН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення
ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)	РН9. Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами
СК12. Здатність розробляти та застосовувати методи і технології комплексного управління організацією	РН14. Застосовувати та створювати комплексні управлінські технології, методи й інструменти для ефективного та результативного управління бізнесом в умовах ризику

1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Основи критичного мислення та наукової діяльності

Тема 1. Теоретичні засади критичного мислення

1.1. *Поняття та особливості критичного мислення*

Необхідність розвитку критичного мислення. Характеристика критичного мислення та його компоненти: теорія, практика, установки. Зв'язок критичного мислення з логікою, теорією аргументації, теорією прийняття рішень.

1.2. *Методи критичного мислення.*

Основні риси критичного мислення: самостійність, постановка проблеми, прийняття рішення, чітка аргументованість. Складові, головні ознаки, принципи: скептицизм і об'єктивність. Алгоритм критичного мислення, основні фази: аналіз, розуміння, оцінка, критика. Сутність основних методів критичного мислення. Прийоми критичного мислення.

Тема 2. Критичне мислення та процес прийняття рішень

2.1. *Інформація та її роль у процесі прийняття рішень*

Поняття та види інформації. Джерела інформації. Оцінка інформації, стандарти та критерії оцінювання. Підбір інформації. Роль розуміння в опрацюванні інформації. Технологічні особливості та засади роботи з інформаційними джерелами. Прийняття розумних рішень. Структура прийняття рішення. Дескриптивні і прескриптивні процеси. Евристика наочності. Евристика репрезентативності.

2.2. *Процес аргументації*

Сутність процесу аргументації, структура аргументації, емпірична і теоретична аргументація. Види аргументів. Сутність дедуктивних міркувань, універсальність та умови застосування дедуктивної аргументації, сутність недедуктивних міркувань: індуктивні міркування і міркування за аналогією, їх специфіка та основні види.

Тема 3. Етапи наукового методу. Основні прийоми генерування ідей

3.1. Сутність наукового методу

Визначення наукового методу. Етапи наукового методу: постановка проблеми, спостереження, формулювання гіпотези, експеримент, аналіз результатів, висновки, оприлюднення результатів.

3.2. Форми розвитку знань

Поняття та види гіпотез. Теорії та її види. Функції теорій. Стратегії перевірки теорій та гіпотез. Роль гіпотез і теорій в аргументації.

Змістовий модуль 2.

Технологія наукових досліджень та наукового письма

Тема 4. Методи та прийоми якісного дослідження

4.1. Інтерв'ю як популярна форма збору даних

Переваги та недоліки інтерв'ю. Види питань. Типи інтерв'ю: структуроване, неструктуроване, змішане. Особисте та групове інтерв'ю. Підготовка інтерв'ю. Правила проведення інтерв'ю.

4.2. Спостереження та його використання у дослідженні процесу управління

Типи спостережень: включені і невключені, польові і лабораторні, систематичні і несистематичні. Складання програми спостереження. Етапи проведення спостереження. Переваги та недоліки спостереження.

4.3. Кейс-стаді та дослідження дією

Особливості методу кейс-стаді. Типи кейс-стаді. Кейс-стаді у менеджменті. Дослідження дією, його етапи.

Тема 5. Кількісні методи дослідження

5.1. Типи кількісних досліджень

Експериментальні та неекспериментальні дослідження. Метод опитування. Компоненти методу опитування: дизайн, вибірка, змінні, аналіз даних. Види анкет. Складання анкети. Правила складання запитань.

5.2. Формати відповідей

Шкала Лайкерта. Семантична диференціальна шкала. Шкала Гаттмана.

5.3. Основи вимірювання

Модель Поллока. Одиниці аналізу. Рівні та шкали вимірювання: номінальна, порядкова, інтервальна, шкала співвідношення. Забезпечення достовірності результатів дослідження.

Тема 6. Написання наукових текстів та академічна доброчесність

6.1. Написання наукової статті як провідного жанру наукового тексту.

Структурні елементи наукової статті. Формулювання назви та зміст анотації. Складові вступу: визначення проблеми та її зв'язок із важливими практичними завданнями, актуальність проблеми, визначення частини загальної проблеми, якій присвячена наукова стаття. Дослідницьке питання. Формулювання мети дослідження. Правила написання літературного огляду. Виклад результатів та висновків дослідження. Оформлення списку використаних джерел. Вимоги до цитування.

6.2. Академічна доброчесність у науковій діяльності

Плагіат у науці: причини на передумови виникнення. Види та способи плагіату. Виявлення плагіату. Основні правила використання оригінальних текстів, цитування і оформлення посилань. Шляхи запобігання плагіату.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

Основним методом викладання за дисципліною є пояснювально-ілюстративний метод, що є інструментом вивчення теоретичного матеріалу, усі лекції представлені у вигляді презентацій з використанням Microsoft PowerPoint. Для досягнення компетентностей та результатів навчання також використовуються методи: дискусії (теми 1, 2, 3); демонстрація ілюстративного матеріалу (теми 3, 4, 5), моделювання професійних ситуацій (теми 2, 4, 5), робота в малих групах (тема 3), кейс-стаді (тема 4), різнотипні індивідуальні (тема 6) та групові роботи (теми 2, 3), робота з джерелами статистичної інформації та нормативними актами (теми 2, 6).

Порядок оцінювання результатів навчання

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему.

Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік, – 60 балів).

підсумковий/семестровий контроль, що здійснюється у формі семестрового диференційованого заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Проведення **поточного оцінювання** знань здобувачів відбувається під час лекційних, семінарських, практичних занять та виконання завдань.

Лекції: максимальна кількість балів за кожне заняття 1, за умови активної участі у дискусіях під час лекцій, відповідей на запитання за темою. Загальна кількість балів за лекційні заняття складає 8 балів.

Практичні/лабораторні заняття:

максимальна кількість балів під час практичних/лабораторних занять складає 32 бали;

виконання здобувачем вищої освіти індивідуальних завдань дозволить накопичити 22 бали;

поточна контрольна робота оцінюється у 8 балів;

презентація за результатами наукового дослідження передбачає отримання 10 балів.

написання колоквиумів – підсумкових контрольних робіт за курсом дозволить отримати 20 балів. Контрольна робота складається з практичних та тестових завдань за кожною темою та оцінюється в максимумі 10 балів.

Самостійна робота включає пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до контрольної роботи, виконання індивідуального завдання, підготовка презентацій за різною тематикою та написання статті у формі індивідуального завдання. Результати самостійної роботи перевіряються і оцінюються під час аудиторного поточного контролю – доповідей, презентацій і письмових робіт.

Підсумковий/семестровий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни проводиться у формі семестрового диференційованого заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Макс. бал
Тема 1. Теоретичні засади критичного мислення	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1.1. Поняття та особливості критичного мислення. 1.2. Методи критичного мислення.	Участь у дискусії	1
	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка ДЗ	
	Лабораторне заняття	Вибір теми дослідження для написання наукової статті та обґрунтування її актуальності	Виконання лабораторної роботи	
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до практичних занять. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу.	Перевірка готовності до практичних занять		
Тема 2. Критичне мислення та процес прийняття рішень	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 2.1. Інформація та її роль у процесі прийняття рішень. 2.2. Процес аргументації	Участь у дискусії	1
	Лабораторне заняття	Вибір теми дослідження для написання наукової статті та обґрунтування її актуальності	Звіт з лабораторної роботи	6
	<i>Самостійна робота</i>			
Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу.	Перевірка готовності до практичних занять		
Тема 3. Етапи наукового методу. Основні прийоми генерування ідей	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питанням 3.1. Сутність наукового методу	Участь у дискусії	1
	Лабораторне заняття	Складання списку джерел за темою дослідження та їх анотацій	Звіт з лабораторної роботи	6
	Лекція	Лекція за питанням 3.2. Форми розвитку знань	Участь у дискусії	1
	Лабораторне заняття	Поточна контрольна робота	Виконання компетентнісно-орієнтованих завдань	8
Лабораторне заняття	Написання літературного огляду за темою дослідження	Звіт з лабораторної роботи	10	

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Макс. бал
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до колоквіуму. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу.	Перевірка готовності до практичних занять	
Тема 4. Методи та прийоми якісного дослідження	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 4.1. Інтерв'ю як популярна форма збору даних. 4.2. Спостереження та його використання у дослідженні процесу управління. 4.3. Кейс-стаді та дослідження дією	Участь у дискусії	1
	Практичне заняття	Колоквіум	Колоквіум	10
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять Підготовка до колоквіуму.	Перевірка готовності до колоквіуму.	
Тема 5. Кількісні методи дослідження	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 5.1. Типи кількісних досліджень. 5.2. Формати відповідей. 5.3. Основи вимірювання	Участь у дискусії	1
	Лабораторне заняття	Постановка дослідницького питання, формулювання гіпотез дослідження, вибір методів дослідження	Виконання лабораторної роботи	
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу. Збір матеріалу для написання наукової статті	Перевірка готовності до практичних занять	
Тема 6. Написання наукових текстів та академічна доброчесність	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питанням 6.1. Написання наукової статті як провідного жанру наукового тексту	Участь у дискусії	1
	Лабораторне заняття	Постановка дослідницького питання, формулювання гіпотез дослідження, вибір методів дослідження	Звіт з лабораторної роботи	10
	Лабораторне заняття	Написання наукової статті	Перевірка написання статті	
	Лекція	Лекція за питанням 6.2. Академічна доброчесність у науковій діяльності	Участь у дискусії	1
	Лабораторне заняття	Написання наукової статті	Перевірка написання статті	
	Лабораторне заняття	Написання наукової статті	Захист індивідуального завдання	22
	Лабораторне заняття	Презентація результатів дослідження	Перевірка презентації	10
	Лабораторне заняття	Колоквіум	Колоквіум	10
	Самостійна робота			
	Підготовка до занять	Підготовка до колоквіуму.	Перевірка готовності до колоквіуму.	
Загальна максимальна кількість балів по дисципліні				100

Рекомендована література

Основна

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130с.
2. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма : практикум. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
3. Конверський А. Критичне мислення. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. Київ, 2018. 344 с.
4. Левітін Д. Структуроване мислення. Ясний розум в інформаційному хаосі. К.: Наш формат, 2020. – 456 с.

Додаткова

5. Задніпрянець І. Технологія розвитку критичного мислення. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://chervonakalina.ucoz.com/load/tekhnologiji_navchannja/tekhnologija_rozvitku_kritichnogo_mislennja/tekhnologija_rozvitku_kritichnogo_mislennja_i_zadniprjanec/15-1-0-20
6. Chatfield T. Critical Thinking: Your Guide to Effective Argument, Successful Analysis and Independent Study. SAGE Publications Ltd. – 2018. – 328 p.
7. Matthew J. Van Cleave. Introduction to Logic and Critical Thinking. 2016. Electronic book. 235 p.
8. Silvia P. J. How to write a lot: a practical guide to productive academic writing. Washington: American Psychological Association, 2018.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

9. Бібліотека Міжнародного центру Критичного мислення (корисні матеріали англійською): <http://www.criticalthinking.org/pages/index-of-articles/1021/>
10. Матеріали та вправи для розвитку критичного мислення: <https://sites.google.com/site/nacalnyeklnizneudinsk/picasa-veb-albomy/animoto>
<http://festival.1september.ru/articles/573737/> http://www.mozliceum.na.by/mr_proekt_critic.php
<http://www.kmspb.narod.ru./posobie/priem.htm> <http://ppt4web.ru/pedagogika/ispolzovanie-tekhnologii-kriticheskogo-myshlenija-vnachalnoj-shkole.html> <http://ext.spb.ru/2011-03-29-09-03-14/137-preschool-literature/3669-2013-10-20-03-35-23.html>
11. Чмутова І.М. Критичне мислення та основи наукового письма [Електронний ресурс] // Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7863>